

דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל

ר"ל (ביצה פ"ג ע"ב ד"ה אפילו)

אף על גב דמדאורייתא חד בתרי בטיל, דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות - אחמור רבנן, הואיל ויש לו מתירין לאחר זמן - לא יאכלנו באיסור על ידי ביטול.

|| צ"ע ביה/צה (מהצורה הנ"ל) - אה"ע סימן אל

דהא דדשיל"מ לא בטיל היינו לענין אכילה דהטעם הוא עד שיאכלנו באיסור ע"י ביטול ימתין עד מחר ויאכלנו בהיתר והיינו לענין אכילה שממ"נ מה שיאכל היום לא יאכל למחר א"כ אכילה זו שרוצה לאכול היום באיסור יוכל לאכול למחר בהיתר ולכן אינו בטל אבל לענין טלטול לאיזה צורך לא שייך דשיל"מ שהרי יוכל לטלטלו היום וגם למחר.

ר"ן (בבב"ב ע"ב ד"ה א)

וכך נראה לי בטעמו של דבר דחזינא לרבנן ולר' יהודה דאיפלגו במין במינו אי בטיל או לא... קסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין במינו לא בטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחבירו אינו מחלישו ומבטלו אלא מעמידו ומחזקו ומשום הכי סבירא ליה לר' יהודה בכולהו איסורי דמין במינו לא בטיל ורבנן לא משמע להו הכי דמכל מקום מין במינו דאיסור והיתר אין דומין זה לזה כיון דחד אסור וחד שרי שאין ראוי לילך אחר דמיון בעצם אלא אחר חילוקן באיסור והיתר... דכי היכי דר' יהודה אזיל אחר דמיון העצם אזלו רבנן אחר דמיון ההיתר ולפיכך כל שחלוקין באיסור והיתר אפי' מין במינו בטיל דהוה ליה כמין בשאינו מינו ומשום הכי אמרינן דבדבר שיש לו מתירין נטו רבנן משום חומרא לדרבי יהודה דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי באיסור והיתר שהרי אף הוא סופו להיות נותר כמוהו אמרינן שאינו בטל במינו...

קובץ שיטורים (ר' אלעזר וסרמן, ביצה פ"ג ע"ב)

רב אשי אמר משום דבר שיש לו מתירין, והיינו דכמו דדשיל"מ לא בטל, ה"נ ספק אסור בדרבנן. ומקשין מזה, לפירוש הר"ן נדרים נ"ב דטעמא דדשיל"מ משום מין במינו, וא"כ זה לא שייך כלל לספיקא דרבנן, וי"ל דהא ע"כ גם לפירוש הר"ן דשיל"מ מדאורייתא לא הוי מין במינו, דהא מדאורייתא גם דשיל"מ בטל ברוב, ב"מ נ"ג, וא"כ אכתי תיקשי, איזה טעם היה לחכמים להחמיר ולומר, דלא בטל מדרבנן, ע"כ צ"ל משום דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, והא דצריך הר"ן לטעמא דמין במינו, היינו משום דבכל תקנות וגזירות חכמים צריך שני דברים, א) איזה טעם היה להם לתקן ולגזור ב) אפילו אם יש טעם שצריך לגזור, אבל כלל גדול, מילתא דליכא דכותא בדאורייתא לא מתקני רבנן, ולעולם הן מסמיכין גזרותיהן לאיזה דין דאורייתא, וה"נ בדשיל"מ סמכו גזירתן להא דמין במינו לא בטל, ומה"ט מפלגינן בדשיל"מ בין מינו לשאינו מינו.

אפילו באלף לא בטיל

בגמרא כאן מופיעה הדוגמא של הערבוב הגדול ביותר: "אם התערבבה באלף", כי דוגמא גדולה מזו אין צורך לציין. ואם נאמר, שערבוב באלף אינו מתיר, הכל יבינו שהוא הדין אם התערבבה באלפיים, בעשרת אלפים ובמיליון. הנחה זו תשפוך אור על הנאמר בתורה: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' - עד עולם" (דברים כג, ג). על פסוק זה יש לשאול: אם נאמר "עד עולם", לשם מה נאמר "דור עשירי"? אלא שדור עשירי הוא ערבוב ביותר מאלף, שהרי העמוני הראשון שנשא בת ישראל - יהיה בנו "חצי עמוני", והנכד - "רבע עמוני", ובדור העשירי יולד לו "אחד חלקי אלף עשרים וארבעה" מעמוני. על כך אמרה התורה, שגם תערובת זו, שהיא יותר מ"אחד מאלף", אסורה. ומדוע? כי הם אסורים "עד עולם".

(מאורות הדף היומי)